

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсийн
гээтхалам
къыщегъэжьагаа къыдэкүү

Адыгэ Голос адыга

макъ

№ 24 (21513)

2018-рэ ильэс

ШЭМБЭТ
МЭЗАЕМ и 10

Къыхэтутыгъэхэр ыки
нэмэгдэх къэбэрхэр
тисайт ижүүлэхэцтых
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикаам и Правительствэ игъэзет

Чыопсым икъэухъумэнрэ щыГэныгъэмрэ

Кавказ идэхагъэ нэм фэплъырэп

Кавказ къэралыгъо чыопс биосфернэ заповедникирэ тыкъэзыуцухъэрэ дунаим икъэухъумэнкэ Германием и Союзрэ Ioф зызэдашлэрэр ильэс 25-рэ хуягъэ. Аш фэгъэхыгъэ сурэт къэгъэльэгъонхэр Адыгэ Республикаам и Къэралыгъо

филармоние

тыгъусас

къышызэуахыгъэх.

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу Къумпыл Мурат, Адыгэ Республикаам иапэрэ Президентэу Джарымэ Аспъян, Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу щыгъэх, республикаам и Къэралыгъо упчлэжъэгъо Тхаклышина Аспъян, Адыгэим и Правительствэ икъулькъушлэхэр,
(Икъух я 2-рэ н. ит).

Форумын Адыгэир хэлэжъэшт

Урысые инвестиционнэ форумыр мэзаем и 15 — 16-м Олимпийскэ паркын имедиагупчэ шхъяаэ иплощадкэ щызэхащэшт. Хабзэ зэрэхъугъэу, Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу Къумпыл Мурат зипэшэ лыкло купыр мы юфтхъабзэм хэлэжъэшт.

рэм хэлэжъэштых. Мэзаем и 15-м клошт пленарнэ зэхэсигьоу «Инвестиции в регионы — инвестиции в будущее» зыцэм УФ-м и Правительствэ и Тхаматэу Дмитрий Медведевын щызэшт.

Зэхэсигьом къекуалэхэрэр шолььыр политикэм, къэралы-

Республикаам ипащхэм зэрагъэнэфагъэмкэ, форумын зэрэхэлэжъэхэрэ шыкір мы ильэсийн эблахунуу ары. Джы нахь мэхханэ зэрэтиштыр тишъольыр иэкономике инвестиции къыхэзильхээ зышлоигъохэм ыки джырэ уахьтэм зипроектхэр Адыгэим щызыгъэцаклэхэрэм занкіэу адэгүшүэгъенр ары. Аш епхыгъэ Ioфшээн программэ гъэнэфагъэ агъехъязыры.

Гүчүйэм пае, пшъэдэкъижъэу ыхырэмкэ гүунепкэ гъэнэфагъэ зиэ обществэу «ВетроОГК» зыфиорэм ипащхэм залуклэхэкэ, жыкіл Ioф зышлээрэ паркым игъэспын епхыгъэ инвестиционнэ проектуу республикаам щагъэцаклээрэм апэрэ зэфэхъысыжъэу фэхъугъэхэм атегүшүэштых. Адыгэим и Лышъхъэ компаниюу «ИКЕЯ-м» ипащхэм адьрийэшт зэдэгүшүэгъум Ioфыгъо шхъяаэу къышаатыштыр ятлонэрэ сатыушын гуччэм ишын зешлохыгъенр ары. Джаш фэдэу проектыкхэр лыгъэктолтэгъэнхэм фытегъэпсихъяаэу стратегическэ гухэлхэмкэ Агент-

ствэм дашьшт зээгыныгъэм къэтхэнхэу агъенафэ.

— Инвесторхэм тызалууцкээ проектэу агъэцаклэхэрэмкэ Ioфшэныр зэрэлтийн атэрэм зыщигэгъэгъуазэ, зэшлэхын тльэхьгээр зэфэтэхъысыжы, талэкэ анахъэу тынаэ зытедгээтийн, тизэлхыныгъэ нахь зыщигдъэлтийн фэе лъэнэхэм тягуушысэ. Республикаам иэкономике ильэнхынко нахь хъолсагъохэм инвесторхэм ямыльку къыхальханымкэ предложение гъэнэфагъэхэр къафэхъинхэм тыфэхъязыр. Ахэр энергетикэр, агропромышленнэ комплексир ыки зеклоныр арых. Мы Ioфшэным зэфэхъысыжъэу фэхъущтхэр ежж форумыр зыщыклоэр уахьтэм къэнэфэштых, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Инвестиционнэ форумын къыдыхэлъытагъэу АР-м и Лышъхъэ юфтхъэбзэ зэфэшхъафхэм ахэлжэньеу агъенафэ. Гүчүйэм пае, «Экспорт в стратегии развития АПК регионов» зыфиорэм. Аш нэмыкіэу Урысые Федерацием транспортымкэ иминистрэ, Ита-

лием иконсулуу Къыблэ ыки Темир-Кавказ федеральнэ шхъяаэхэм ашыщэу «Формируя образ будущего» зыфио-

Джащ фэдэу республикаам ипащхэр форумыр юфтхъэбзэ шхъяаэхэм ашыщэу «Формируя образ будущего» зыфио-

гъом исубъектхэм экономикэм ыки инвестициихэм алъенхыкэ амалэу алэклэхэм атегүшүэштых.

Игъэхъагъэхэмкіэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо телерадиокомпание — Урысые Къэралыгъо телерадиокомпанием имедиа-холдинг анахь иным икутам. 1992-рэ ильэсэм мэлыльфэгъум и 10-м Адыгеим телевидениемкіэ ыкы радиовещаниемкіэ и Комитет АР-м и ГТРК ашыжыгъ. 1993-рэ ильэсэм гъэтхапэм и 6-м къышегъэжъагъу зэпыу имылэу республикэ телевидением ыоф ешлэ.

Непэ ГТРК «Адыгея» зифирор телеканалхэу «Россия 1», «Россия 24» ыкы радиоканалхэу «Радио России», «Маяк» зифиохэрэмкіэ къыдэкы. Іекыбым щылпсэурэ тильэпкъэгъухэм апае адыгабзэкіэ, тиркубзэкіэ ыкы арапыбзэкіэ къетынхэр агъехъазырх. Анахь мэхъанэшо зератырэр къэбархэм ягъехъазырхын ары. Мафэ къэс информационнэ къетынни 8 урысыбзэкли адыгабзэкли къыдэкы. Ащ нэмийкү тематикэ къетын зэмьлэужыгъохэр агъехъазырх. Ахэр шъольырим иль экономикэм, политикэм, социальнэ, культурнэ щылаклэм ыкы спортым афэгъехъигъех. Журналистхэм аышыбзэхэр іекыб къэралыгъохэм аышылгъах, къетын гъашэльоньбэ къагъехъазырхыгъ телевидением иархив хэлтих. Адыгэ телерадиокомпанием іспэлэсэнэгъэшко зилэ журналистхэр щэлажъех, федеральнэ ыкы шъольыр зэнэкъохухэм, фестивальхэм ялауреат хуугъехэр ыкы теклоныгъэ къащыдээзыхъехэр мымаклэу ахтых.

Мы ильэсэм гъэтхапэм и 6-м АР-м и Къэралыгъо телерадиокомпание ыныбжье ильэс 25-рэ мэхъу. Ащ ипэгъохэу мыш ыоф щылпсэушхэр аышхэм гущылгъу тафэхъущ, ясэнэхъат епльыкіэу фырлам шъуащдгъэозшт.

Непэ зигугъу къэтшытыр АР-м изаслуженнэ журналисти, телерадиокомпаниесу «Адыгеим» тематикэ къетынхэмкіэ икъулыкъу ипашхэу Тэу Замир ары.

Къысфэхъуным нахь сенэгугя. Сянэу Мырзэ Разиет Адыгэ къэралыгъо университетым имузыкальнэ-педагогическэ факультет икэлэгъеджагъ, творчествэм, лъэпкъ культурэм сапэблэгъенэр ащ къысхилхъагъ. Радиом сышэлэжъэфэ сиупчэжъэгъузыгъ Цурмыт Бибэ, Лъэпцэрышэ Къунчыкъу, Нэхэе Рустлан. Телевидениемкіэ ыофшлаклэ тээзгъешшагъехэр Къэрэшэ Аслынбэч, ащ игуадзэу Хъагъур Еленэ, щысэ зытесхыщтыгъэр Емык Нурджан, Емык Мулилэт, Хъабэхъу Нурыет ятворческэ къетынхэр ары.

— Радиом ильэсэрэ ыоф щысшагъуэу, телерадиокомпанием итхаметагъуэу Къэрэшэ Аслынбэч иунашьокіэ телевидением сыкложыгъ, — лъэгъекуатэ игуущыэ Замирэ. — А уахтэм урысыбзэкли адыгабзэкли къэбархэм ыоф адээзшшэштхэр зэхашщтгъех. Аышыгъум Къу-

ным сэры, Тэшшу Светлан, Дэрбэ Тимур, Мэшлэкъо Сайд, Хъэцлэціэ Ларис, Къудаинкъо Алый, Тхъаркъохъо Аминэт, Бэгъушъе Азэмэт, Платыкъо Аслын, Наташа Синицыналоутызкъотэу тызэдэлжъагъэх. Пчэдыхъым къыщуублагъэу пчыхъэм нэс къэбар къыдэкыльо пчагъагъ дэгэхъазырхыгъ.

Нэужум нахь шлогъешшэгъону тематикэ къетынхэм Замирэ зафигъэзагъ. Ащ гъагъазырхэр ахнахъуэу зыфэгъехъыгъэхэр адыгэ лъэпкъым ишылэкэ-псэукл, итарих, тичынг, зеклохэм нахь ашылгъешшэгъоныщ чылпэхэр. Хэхэс адыгэхэм яшылаклэ нэрильэгъу къытфэзышыре журналистхэм Замирэ ашыщ — «Лъэпкъ лъэмьидж» зифиорэ къетынхэр ильэс 10-м ехъугъуэу егъехъазыры. Але студийнэу іекыбым къыкъыжхи, хэкужым къэзэгъэзэжъыгъэ тильэпкъэгъухэм афэгъехъыгъуэу къетынхэр ахтых.

Аминэт дэгьюо къызделагъ. Тызтегущийэшт сюжетхэр пэшшорыгъэшшэу къысфигъехъазырхыгъ. А уахтэм «Культурэм» иканалки тыхыдэкыщтыгъэ, джы а уахтэр тиэжъэп. Токшоур ильэсийц іэпэ-цыпэм тшыгъэ, нэужум дунэе форматым тихъагъ ыкы а цэ дэдэртиэу къэралыгъо пчагъагъ къэткүхъагъ. Адыгэу дунамы исхэм афэгъехъыгъэ къетынхэр тшыгъээ Тыркуем, Иорданием, Израиль, Францием, Германием, Испанием, тащылагъ, адыгэхэм яшылэ-псэуклэ къедгъэлгъуягъ. Тыркуем пчагъэрэ түклюягъ. Къэралыгъо пэпчытугу дахэклэ къинэжыгъ.

Лъэпкъ лъэмьидж проектиэр ильэс 10-м ехъурэ телевидением иэфир хэтийнэу хуугъэ.

Алеу гъогур къызэлзыхыгъэр, «Адыгэхэмкіэ тывэхахъэм» ыбу апэ дэдэ іекыбым кули къетынхэр къэзэгъэхъазырхыгъэр

даикъо Алый типашэу ильэсийлэгъем өхүрэ къэбархэм ыоф ашысшагъ. Къетынхэр зессагъ, «Гушылгъу» ыцэу тхъамафэу икыгъэхэм изэфэхъысыжъхэри сышытгъэх. Ащ ыуж унагъо сихъ, сабыйхэр къэхъугъэх, сиофшлэн зэпүгъо фэхъугъ. Нэужум сыхызыдэкыжъым, тематикэ лъэнэйкъом нахь зызгъэзэнэу хуугъэ. Ильэсийц іекыбим тхъаматэм игуадзэу ыоф щылгъагъ. Аышыгъум Жаклэмкъо Вячеслав тхъаматэ къытфашыгъуэу къэбарлыгъээсэйн ыофшлэн ыльэнэйкъох эзхъокыныгъэшт.

— Къетынхэр тетхынэмкіэ цыфхэр дэгьюо іэпэлэгъуэу къытфэхъущтгъэх, — къеуатэ Замирэ. — Бизнес гупчэм изал къытати, ащ щытетхыщтгъэ. Аышыгъум сиофшлэгъо Къуижъ

Шхъэлэхъо Светлан ары.

Замирэ зэргүгушкорэ лъэныкъохэм ашыщ «Адыгэя моя» зифиорэ этнографическэ проектиэр. Ар фильмы 8 хьоу, авториллэу зэхэтхэу, ежь Замирэ, Тэшшу Светлан, Кушу Светлан ыкы Даур Хүусен алоу агъехъазырх. 2011-рэ ильэсэм журналистикэм ылтэнэйкъох АР-м и Лышхъээ ишлүхъафтын мы проектиэм къыфагъэшшошагъ. 2015-рэ ильэсэм хэутынэмкіэ ыкы коммуникации жууцэхъэмкіэ Федеральнэ агентствэм иэпэлэгъуэу зифиоу агъэ-

Къахэшы

хъазырыгъэмкэ Грантыр къы-
рахыгъ. Ари фильмиплэу зэ-
хэт, адигэ бзыльфыгъэм фэгъэ-
хыгъеу «Джэныкъом иухъума-
клор» зыгъехъазырыгъэр Тэу
Замир. Адыгабзэки, урысыб-
зэки къетынхэр ашыгъех, ахэр
Урысыем икъералыгъо филь-
мэхэм яфонд хъехъялех, телека-
налэу «Культурэм» къышагъэ-
лъегъуагъех. Искусствэм ылъе-
ныкъокэ мы проектымкэ АР-м
и Къералыгъо премие телеви-
дением иофышэхэм къаратыгъ.

— Анахь гъэхъэгъэ
инэу телерадиоком-
паним ышыгъэхэм
мыр ашыщ, зэкі
цифруу мыш хэлэ-
жъагъэхэм тарэгуш-
хо, — ю Замирэ. —
Авторым имызакъоу,
телевизионнэ къэ-
тынхэм нэбгырэ
пчагъэ ахэлажъэ,
режиссерым, опера-
торым, зэхэзгъэуцо-
жырэм, видеонже-
нерхэм, мэкъамэ
кіэзыльхъажырэм
анэсыжъяу. Арышь,
сиюфшигъухэм зэ-
кіэми лъэшэу сафэ-
раз, гъэхъагъэу ти-
хэм ахэми ялахы-
шхо зэрэхэллыр зы-
щидгъэгъупшэ хъу-
штэп.

Джащ фэдэу ильэс пчагъэ
хъульэу зеконным ылъеныхъокэ
проектэу «Туристический мар-
шрут» зыфиорэр Тэу Замирэ
егъехъазыры. Республиком ичы-
опс идэхагъэ, этнотуризмэм ти-
республике зызэрэшишъомб-
гүрэм, зеконным ылъеныхъокэ
Адыгейм хэхъонгъяу ышыхэ-
рэм къатегушыиэ.

— Бибэ Мурадин ихатыркэ
Руфабгъо щызэхашэрэ мэфеки-
хэу хъалыжъом, къебым, къу-

жъым ямафэхэр телевидениер
зыхэлжъэрэ юфыгъо дахэхэм
ашыщых. Мыхэр Урысыем имэ-
фэпч зэрэхъягъэхэр лъэшэу
тигуалэ хъульэ, ари къиддэхъу-
гъэхэм ахэсэлтийтэ. Етлани про-
граммэу тшылхэрэм ашыщ со-
циальнэ проектэу «Шу ши
псом хадз» зыфиорэр. «До-
ступная среда» зыцэ феде-
ральнэ программэу щыэм къы-
дыхэлжытагъэу сэкъатыгъэ зилэ
цифхэм илпэгъу ягъэгъотыгъэ-
ним фэгъехыгъэ къэтинхэр
тэгъехъазырх. Джащ фэдэу
Лъэпкъ музеим иофышэу Тэу
Аслын тиэпилэгъоу, режиссе-
рэр Дышъякэ Хъабидэт, «Та-
рихым ишьэфхэр» зыфиорэ
къэтинным сидлажъэ.

Тиреспубликэ щыпсэухэрэм
ямызакъоу, адигэм идунай хэ-
щэгъэ пстэумы, іэкъыбым щыл-
хэри зэрэхтхэу Замирэ ешлэх,
гъэхъагъэу илхэмкэ щылху-
бэр къилэжыгъ. Джащ фэдэу
Темир Осетием — Аланием
щыкъогъэ Урысые медиафести-
валэу «Восхождением» «Доку-
ментальный фильм» зыфиорэ
лъэныкъомкэ «Нить жизни»
зыцэ юфшигъэмкэ Тэу Замирэ
теклоныгъэр къидихыгъ. 2017-рэ
ильэсийм Замирэ Медиандустриемкэ Академиу
Москва дэтыр къуухыгъ.

Къэрэшэ-Шэрджэс Республиком
къышыдэкъирэ гъэзет-
хэм ашыщеу «Вестник Ка-
рачаево-Черкесии» зыфиорэм Тэ-
мир-Кавказ ыкы Кыблэ Фе-
деральнэ шольтырхэмкэ иль-
сэу икырэм икъеуххэр зызэф-
хысыжъхэм, лъэныкъо зэфэш-
хъафхэмкэ зисэнхьат анахь
дэгью рилэхъягъэху къихигъэ-
щигъэхэм ашыщ Тэу Замирэ.
Гъэхъагъэу илхэмкэ «2017-рэ
ильэсийм ижурналист анахь
дэгью» зыфиорэ цэ лъаплэр
къыфагъешъошагъ. Унагъом
къыбдьримыгъаштэу сид фэ-
дерэ гъэхъагъи пшын зэрэмы-
лъэкъищтыр Замирэ дэгью
къигурэло. Ашкэ янэ лъэшэу
къыдьригъаштэ, джащ фэдэу
ишхъэгъуси, исабыйхэм и
иофшэн зыфэдэр къагурэло,
шхъадж иамал къызэрихъяу
унэгью юфымкэ къидэлэпийэх.

Ашкэ Замирэ ахэм лъэшэу

афэраз. Замирэ ишхъэгъу-
сэу Тэу Русланэр сабыищ
зэданлы, клаэмрэ шыашьэм-
ре Мыекъонэ къералыгъо гу-
манитар техническэ коллежу
N 79-м чэсих. Шъэожъые
нахыкэ цыкlyr Адыгэ рес-
публике гимназиим ия 3-рэ
класс щеджэ.

— Ильэс 23-рэ хъульэу тэ-
левидением сищэлажъэш, си-
зыгъуриорэ сиофшэгъухэм
сизэрадэлажъэрэр нэсыпкэ зы-
фэсэлтэгъужы, ашкэ ахэм
сафэраз, — elo Замирэ. —
Анахьэу къыхэзгъэшынэу си-
фай телевидением ирежиссер
шхъаэу Гъазые Бирахъан. Ильэс
пчагъэм къызготэу ты-
зэдлажъэ. Узэкъотынм мэхъа-
нэшо и. Журналист сэнэхъа-
тыр творческэ юфшиэнэу щыт,
ау телевидениемкэ уизакъоу
зыпари къыбдэхъуштэп. Арышь,
тауж къикырэ ныбжыкъэхэм
сафэльяло зэктэху, зэгурьло-
хэу зэдэлжээнхэу. Мы ильэ-
сым тителевидение зэхъокынны-
гэе инхэр щыхъунхэу щыт, циф-
ре шыкъэм тътехъашт. Титхъа-
матэу Жаклэмыкъо Вячеслав
а юфшиэнир зэрээшүүхыщтым
ишыпкъэу джыдэдэм дэлажъэ.
Джар къиддэхъоу, іэм-псыма-
кіэхэр, студиякэ тиэ зыхъукэ
тиамалхэм заушъомбгүнэу
шшошы, тыщэгугы ыкы тежэ.
Лъэшэу сизыкъэхъопсихэрэм
ашыщ республикэм ежь ите-
левидение, сиыхат 24-рэ юф
зышлэрэ ТВ канал илэнэу, эфи-
рим адигабзэкэ тыхызэрихъэ-
ре уахтэр нахыбэнэу, шшошь
мэхъу аши тыхызэрэфхкоштым.

Сигуалэу лъэпкъ гъэзетым
сидлажъэ. Непэрэ мафэм гъэ-
зетым мэхъанэу иэр къызгу-
риозэ, тидэ тищыгъагъами,
телевидениемкэ къэстэжырэм
имызакъоу, гъэзетеджэхэм
садгушащ, ситхыгъэхэр гъээз
нэгкүубгъохэм къащыхэсэутых.
Непэ хэутыгъяу цыфмэ алэкъэ-
хъэрэ гъэзетир лъэшэгъухэм
къафэнэцт хъарзынэц. Аш уасэ
илю сэлтэйтэ, телевидением фэ-
дэу лъэпкъ гъэзетир непэрэ
мафэм тиэн фае, зэрэтиэри
лъэшэу сигуал.

КИАРЭ Фатим.

Адыгэ лъэпкъым инэшанэ къебэкIэу...

Урысые наукэм и Мафэ Адыгэ
къэралыгъо университетым филологиемрэ
культурэмрэкэ ифакультет ильэс къэс
щыхагъэунэфыкы. Ар кіэлэеджаклохэм
ашогъэшIэгъонэу зэрашыщтым пыльых,
джэгукъэ шуашэм ильэу адигэ лъэпкъым
итарихь арагъэшIэнэм юф дашIэ.

— «Адыгэ лъэпкъ культур-
эм илабиринт клоц» зыфиорэ
квест зэнэкъокъур джэгу шуаш-
шэм ильэу зэхэтшарь, — къыт-
фуятуэ факультетим идеа-
нэу Хъамырзэко Нуриет. —
Кіэлэеджаклохэм ыкы коллед-
жым щеджэрэ студентхэм ти-
факультет сэнэхъатэу чэль-
хэр ядгэшэнхэр, адигэ бзэ-
шэнгъэм, культурэм, тарихы-
м афэшагъэхэр къэдгъэнэ-
фэнэр, илпэгъу тафхъуныр
шшэриль шхъаэу зыфэдгъэ-
уцужыхэрэм ашыщ.

Юфхъабзэм къеклонлажъэхэм
джэгуныр рамыгъажъээ, адиг-
гэхэм зэряшнэу, хвакъашым
рагъэблэгъагъэх, шуфэс ара-
хыгъ. Филология шэнгъэхэмкэ
доктореу, профессореу Ун-
рэкъо Рае ныбжыкъэхэм за-
кыифигъэзагъ ыкы шэнгъэхэм
яшыпкъяу пылынхэу къяджагъ.

Укъызхэхъухъэгъэ лъэп-
къым дэхагъэу, гъэшэгъонэу
хэлтэр къеуухъумэн, культу-
рэр, бзэр бгэлээпIэнхэм
уплытын фае, — къыуагъ Ун-
рэкъо Рае. — Шэнгъяу іэ-
кіэльым хигъэхъоным пыль
ныбжыкъэм гъэхъэгъэшухэр
яшыщтых.

Сурэтхэр іашынэ Аслын
тырихыгъэх.

ГЬОНЭЖЫКЬО
Сэтэнай.

Уахътэр, цыфыр, хъугъэ-шIагъэр

ШыIэнныгъэм икIэлэе гъадж

Ащ фэдэ цыф гъашIэгъонхэу гьогу кин щыIэнныгъэм кызызыкIу гъэхэм якъэбар укIэупчэ пшIои гъоу уахътэ кыхэкы. Сыд фэдэ джэуап кыуатыжыгъэми, зэхэпхыгъэм икъоу уимыгъэрэзэу гупшысэхэм узэльякъу.

Стлашъу Байэт дунаир зи-хъожыгъэр мэзәем и 10-м ильэси 10 мэхъу. Адыгэ къэралыгъо къэлэе гъаджэ институтын щидеджакъэхэм кызыз-раотэжъэу, гукIэгъу хэльэу, цыфышиоу щытыгъ. Енлорэр ё зэхихырэр псынкIеу зыщыгъупшэжырэм афэдагъэп. Гукъэ-кыжъэу илэр тарих энциклипедиим иныбджэгъухэм рагъапшэштыгъ. Урысыбзэмрэ ли-тературэмрэ дэйбоу ышэштыгъэх, унэгъо хызыметэм изе-хъанкIе къоджэдэсхэм щысэшу афэхъуштыгъ.

Гъобэкое гурт еджапIе ильэс 42-рэ юф щишагъ, щыт-хъу тхылхэр, медальхэр кын-фагъашошагъэх.

Ылъекъуацэ зэблихъужыгъ

Байэт икIэлэцыкIу гъоу кын-зэрыкIоу щытыгъэп. Янэ-ятэ-

хэр мылькушо зыIэкIэлхэм ахалытэхи, Сыбыр ащаагъэх. Ятэу Ахымэд автомобиль гъо-гум тхъамыкIагъоу кытхеху-хъагъэм хэкъодагъ. Янэ си-мэдже хыильеу куаджэм кы-зэгъээжыым, бэл ыгъашIэжыгъ-гъэр. Ибэу къэнэгъэ сабыир янэшыпхъоу Унае ыплужынэу рицхуухъагъ.

А лъехъаным Унае ГъукIэлхэм янисагъ, шъхъэгъусэу илайгъэр Даут. Байэт янэ-ятэхэр Сыбыр зэрэрашыгъагъэхэр щыIэнныгъэм кыщегоон зэри-лъекъщыр Унае кыдилыти, сабыим ылъекъуацэ ГъукIэлIеу, ятэ Даутэу аригъэт-хыгъ. Джаущтэу Стлашъу Байэт ГъукIэлхэм яунагъ щыщ шъып-къе хъугъагъэ.

Ильесхэр куагъэх, Байэт ылъе тауцаугъ, къэлэе гъаджэ сэнхъятыр кыхихыгъ. Лъыт-нэгъэ кыифашIеу псынкIеу щытыгъэми, прессиехэм ахэфгэгъагъэхэм афагъэгъунэу хэгъэгум унашо зэрэштагъэр ыгъэфеди, 1995-рэ ильесым мэзәем и 23-м Байэт икIэрыкIеу ылъекъуацэ, ятэ ыцли зэблихъужыгъэх. Иш-хъэгъусэу Нурыети, яклалхэмий лъекъуацэ Стлашъур аштэ-жыгъ.

Стлашъу Байэт Гъобэкъуае щыригъэджаагъэхэм сащыц, аш сырэгушо. Урысыбзэмрэ литературамрэ таффигасээ, шэ-нэгъэм ишьэфхэр кытфызэ-лихыгъэх. Егъэджэн сыхатхэр драматическе театрэхэм ашчи-клоэр къэгъэлэгъонхэм афэд-гъадштыгъэх. Сэ анахъэу сцы-мыгъупшэжырэр М. Горькэм иусэу «Песня о буревестни-ке» зыфиорэм Б. Стлашъур

кызызреджэштыгъэр ары. Хъу-гъэ-шIагъэхэр нэгум кыкигъе-уцохээ, щыIэнныгъэм гукIе ухи-щытагъ.

ЖъонигъокIе мазэм мэфэкI мафэу хэдгээнэфыкIхэрэм атефэу зеклохэр Б. Стлашъум зэхиштагъэр. Классым ис-еджаклохэр зэхэтхэу Гъобэ-къуае иурам шъхъаэ рицлохэ зыхуукIе, плунгъэм, дэхагъэм яхылIе гээгэ ордэхэр къатлоштыгъэх. Егъэджэн сыхатхэм щы-зэдгэшIэрэр нахьышоу кыд-гүрүоным, тщымыгъупшэжы-ным афэшI зэхэхэе гъашIэ-гъонхэр зэхиштагъэх. Зекло-кыщытльэгъугъэм, тизэгъеп-шэнхэм яхылIе гээ изложени-ехэр тигъэтхыщтыгъэх.

Итхыгъэхэм уапIу

Ильесыбэ тешIагъэу къэлэ-гъаджэу тилагъэм къэлэеджакло-рэмтээзэу ебгэджэним им-хъане фээхэгъыгъэу ытхыгъэм осе ин фэтшыгъагъ.

Зэ ылъэгъугъэр, зэхихыгъэр пытэу ыгу риубытэн зэри-лъекъирэр, къэлэеджаклохэм, ны-тхэм агъашIагъоштыгъ. «Байэт иэнциклипедие» алоэ игуши-сацэ е игушилакIе зыфагъа-зэу берэ кыхехкIыщтыгъ.

Ильесхэр зытешIэхэм, гүшIе щерьюу кытилоштыгъэхэм щы-иэнныгъэм «тыщятуалIеу» берэ кыхехкIыгъ. «Чыгъ закьюо шо-фым итим мэзым зыфещэ» зыфиорэр адыгэ гүшIе жыким имэхъанэ сегушигысэнир шэ-нышу сферхуугъ. Цыфым фэ-дэу чыгми пэс пыт, удэгүшIе пшIои гъоу уахътэ кыхехкIы.

Куп уахъэмэ хэта апэу узэуп-чытагъ, хэта зызыфэпшэ-ищтыр? Стлашъу Байэт мэфэ еджэгъур зытыухыкIе къэлэ-еджаклохэм ащиц шъхъафэу ытгэтысизэ, ишыкIагъэу ыльы-тэрэ къэбарьхэр кыфиуатэ-щыгъэх, еушынштыгъ.

Тэ, къэлэеджаклохэм, спор-тый тыпшэгъагъ. Ащ даикIоу, футбол командэхэу «Спартак», ЦСКА, нэмийкIхэм тафэгумэ-кыщтыгъ. Мафэ горэм егъэ-джэн сыхатхэм азыфагу кын-дэфэрэ зыгъэпсэфыгъо уахъ-тэм «Спартак» дэзыгъаштэхэрэ «къэбэрысрыгъэх». Къэлэеджаклохэр зэгурьыгъэхэп. ЦСКА-р командэ лъэшэу зыльтытэх-эрэ нахь makIе хъущтыгъэх. Къэлэеджаклохэр гүшIеэнным хэкIыхи, куачлэкIе зэфильы-гъэх.

Б. Стлашъур классым кызыз-рэчахъэу псынкIеу кыгурьы-гуагъ къэлэеджаклохэр бирсырьым зэрэхэтхэр. Джэхашьом чапчи 5 тельэу зельэгүм, къэлэеджакло кыригъештэ-жыгъ.

Шюю юф шуушIэрэр, чапчи 5-р къэзигъэхагъэр шуя-нэ-шъяутэхэр арых. Улахыл-хэм шоу кынфашIэрэр бгэл-тэпIэн фае...

Классыр рэхьат хъугъэ, зым зыр еплэйжыгъ. Ащ фэдэ уахътэм хэта бгээмисэштыр? Къэлэе гъаджэм игушилакIе зэкIэми анахь лъэш, уедэун фае...

Ныбджэгъухэм ягущы

ТхэкIо цэрыиоу Кошбэе Пшымафэрэ Стлашъу Байэт-

ре Адыгэ къэралыгъо къэлэ-е гъаджэ институтын щизэд-джаагъэх. Пшымафэ Мыекъуа-пэ сывыукагъэу Б. Стлашъум кызыкIеупчэ, зэныбджэгъу-хэм ягуукахыгъхэм зашыз-гъэлэозынр сэри лъэшэу си-гопагъ.

Институтын иобщежитие зэ-дисхэу зэреджэштыгъэхэр, нэб-гырабэ Б. Стлашъум кыззэрэ-льыкIоштыгъэр, къэлэе гъаджэхэм ялекциихэр щымыгъупшэжхэу кызырьотэжыщтыгъэр, ишэ-нэгъэ зэрэхигъахьоштыгъэр, фэшхъяфхэр Кошбэе Пшы-мафэ ыгу къэкIыжыгъэх. Гъэ-зетэу «Адыгэ макъэм» иныб-дэгэштэу зэрэштыгъэр ти-къоджэгъухэм дэгъо ашлээ.

Унагъом иджэмакъ

Зыщаплужыгъэ унагъом лы-тэнгээ юу фишIырэр гүшIеэнкIе кыылтээн ымылъэкIыщтуу ыльы-тэштыгъ. Байэтэрэ апхуухэу Светэ, Фатимэ, Су-саннэ, Марьяна къэлэе гъаджэ сэнхъятыр кыхахыгъ. Акьюу Рэмэзан очылэу юф ешлээ. Ана-хыжъэу Казбек автомобиль зэутэкIым хэкIодагъ.

Стлашъур классым кызыз-рэчахъэу псынкIеу кыгурьы-гуагъ къэлэеджаклохэр бирсырьым зэрэхэтхэр. Джэхашьом чапчи 5 тельэу зельэгүм, къэлэеджакло кыригъештэ-жыгъ.

Шюю юф шуушIэрэр, чапчи 5-р къэзигъэхагъэр шуя-нэ-шъяутэхэр арых. Улахыл-хэм шоу кынфашIэрэр бгэл-тэпIэн фае...

Классыр рэхьат хъугъэ, зым зыр еплэйжыгъ. Ащ фэдэ уахътэм хэта бгээмисэштыр? Къэлэе гъаджэм игушилакIе зэкIэми анахь лъэш, уедэун фае...

ІШШЫНЭ

Рэмэзан.

Урысыем и журналистхэм я Союз хэт.

Цыфымрэ гукIэгъумрэ

ЯшIуагъэ рагъэкIы

Дунаим тет адигэхэм зэльашIэу, Шап-сыгъэ щыпсэоу Гъушоу Русльян джы-рэблагъэ Мыекъуапэ къакIуи, ипса-уныгъэ ыгъэптилэним фэшI медицинэм илофышигъэхэм, кыфэгумэкIыхэрэм зэдэгүщIэгъухэр адирIагъэх.

Мединэм щылэжъэрэ Даур Борис кызызреушигъэм ишIуагъэкIе Гъошоу Русльян Адыгэ Республиком щыцIэрило врачуу Борсэ Мыхьамэт лукагъ гу узхэмкIе къелзэнэм фэшI.

Республике симэджэшым Р. Гъушоу защэм, дэгъоу кынпэгъокIыгъэх. Русльян кызызрэтиуагъэу, Адыгэ Республиком илэшхъэтхэр лэпIыгъу кыфэхъуугъэх. Ныбджэгъухэр, лахылхэр, ымышэрэ цыфхэр кыфэгумэкIыхэрэм симэджэшым бэрэ къекIуагъэх. Диним илофышигъэри ипчэшхъалIу лутигъэх. Абхазын илIоилюхэрэ Р. Гъушоу кылылпэльагъэхэм, республикэм и Президентэу Рауль Хаджимбэ, зэкIе кыфэгумэ-кIыгъэхэм лъэшэу афэрэз.

Шыкур. Гъошоу Русльян ипсауныгъэ нахьышу хъугъэу икъу-аджэ клюжыгъэ. ПсынкIеу ылъе тауцаугъынэу Тхъэм тыфельэу.

ТХЫАГЪЭПСЭУ Нурбий.

Сурэтыр зэлукIэгъухэм ащиц кыщытырахыгъ (сэмэгумкIе ятлонэрэу щысир Гъошоу Русльян).

Спортымрэ зэдэпсэуныгъэмрэ

Лъапсэр Мыекъуапэ щагъэпытэ

Кыблэм дзюодомкэ изэнэкъокью Мыекъуапэ джырэблагъэ щыкъуагъэм ильэс 23-м нэс зыныбжыхэр хэлэжьагъэх. Шъолырым ибэнаклохэм ялэпэлэсэнгъэ зэрэхагъахьорэр зэлукъэгъухэм къагъэлъэгъуагъ.

— Темир Кавказымрэ Кыблэмрэ шъольыр зэфэшьхяафхэу Урысыем щальтигэхэу заублагъэм кынчегъэжьагъэу зэгъэшэнхэр тшыгъэх, — кытигуагъ Адыгэ Республикэм дзюодомкэ ихэшныгъыгъ командэ итренер шхъяаи, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Бастэ Сэлым.

— Темир Кавказым иреспубликэхэм яспортсменхэр ягъэхьажъэхэмкэ тапэ итхэу уахтэ кынчыгъыгъ. Аужырэ ильэсхэм Кыблэм щыц клахэхери, пшашьехэри ялэпэлэсэнгъякэ нэмийн шъольырхэм нахь къахагъэшьгъэх.

— Олимпиадэ джэгунхэм

дышэ медалыр къащызыхьыгъэу Владимир Невзоровым ыцэ зыхыре спорт бэнаплэр Мыекъуапэ кынчиззэуахыгъ, — зэдэгүшь-тшыгъэх, — кытигуагъ Адыгэ дзюодомкэ ибэнаплэр Кобл Якъубэ ўцэкэ щытим илаштэ, спортымкэ дунээ класс зилэ мастерэу Klyae Хъазэрэ. — Республикэм илэшхээтхэм, ти Лышихъэу Кумпиль Мурат лъешэ тафэрэз. Тиспортсменхэм яфэло-фашихэр нахьшоу агъэцакхэх зэрэхугъэм шуагъэ къигфхэхь.

Еджаплэм щагъэсэрэ ныбжыкхэх адигэ къашьохэр, лъепкь шэн-хабзэхэр арагъашхэх.

Спортым щыцэриоу, Олимпиадэ джэгунхэм джэрэ медалыр къащызыхьыгъэу, Кыблэм дзюодомкэ ифедерации иофшэн чанэу хэлэжьэрэ Емыж Арамбый, Урысыем, Адыгэ дзюодомкэ илэшхээтхэм анаэ зытырадзгээр спортым лъэхжээр зэрихынхэмкэ шыкъешүхэр къызэррагьотырэр ары.

Дзюодом и Мафэхэр Адыгэ къэралыгъо университетын щыззэхашх. Физкультурахэм дзюодомрэх Институтын илаштэй Бгъуаш Эйдэмыр, тренер-кілэгъяджэу Бастэ Сэлым, Беданыкъо Рэмэзан, Беданыкъо Байзэт, Адзынэ Алый, Нэпсэу Бисльян, фэшьхяафхэм агъасхэхэрэ зэлукъэгъухэм зафагъэхьазыры. Гүнэгъу Краснодар краим, Къэ-

бертэе-Бэлькъарым, нэмийхэм къарыкыгъэ бэнаклохэри алрыгъум щытэлэгъуух.

Урысыем изаслуженнэ тренерэу Нэгъуцу Джамболэт зипэшэ бэнаклохэу килограмм 60-м нэс къээзэхчихэрэм Кыблэм изэнэкъокью аперэ чыплишыр къышыдахыгъ. Ацумыжъ Казбек дышэ медалыр фагъэшшошагъ, Михаил Давыдовым тыжыныр, Нэгъуцу Казбек джэрээр къашьгъэх. Хагъяунэфыкырэ чыпэхээр къыдээзыхыгъэхэр Урысыем икхэх зэнэкъокью Смоленскэ щыкъоштын хэлэжьэштых.

Сурэтхэм артыхэр: Емыж Арамбый, Klyae Хъазэрэ, Хьот Юныс гүшүэгъу зэфэхугъэх; Нэгъуцу Джамболэт ыгъэсэрэ батырхэу медальхэр къыдээзыхыгъэхэр.

Зэхэзыщагъэр ыкИ къыдээзыхыгъэхэр:
Адыгэ Республикэм лъепкь Иофхэмкэ, Икыб къэралхэм ашы-псэурэ тильзэвэгъуухэм адьрээ зэпхынгъэхэмкэ ыкИ къэбар жьугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестянскэр, 236

Редакциер зидэшиэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кІэ заджхэрэ тхъапхэу зипчагъэкэ 5-м эмийхуухэрэ ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлзэ, шрифтыр 12-м нах цыкунэу щытэп.

Мы шапхъэхэм адимыштэр тхыгъэхэр редакцием зэкгэжкоожых.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхытыгъэр:
Урысые Федерацием хүүтийн Иофхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкИ зэллыгъэхэрэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэгъэхэрэшап, зэрэушыхытэхээр Урысыем икхэх зэнэкъокью ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушахытырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкИи
пчагъэр
4816
Индексхэр
52161
52162
Зак. 280

Хэутынм узьтийнхэнэу щыт уахтэр Сыхьатыр 18.00

Зыщикихэгъэхэх уахтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхъяаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяаэм игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэгъыж зыхыырэ секретарыр
ЖакIэмкъо
А. З.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Баскетбол

АПЭ ИТХЭМ ТАШЫЩ

Телефонкэ қатыгъ. «Арсенал» Тула — «Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — 78:76.

Мэзаем и 8-м къалэу Тула щызэдешаагъэх.

Урысыем баскетболымкэ изэнэкъокью Суперлигэм иятлонэрэ куп Ѣкто. Мыекъопэ «Динамо-МГТУ-м» пешорыгъэшь ешлэгъухэр үүхыгъэх. Команди 4 финалым хэфагь. Ярославль, Тамбов, Мыекъуапэ, Тулэ яешлаклохэр финалым хэфагъэхэу тэлъыте.

«Динамо-МГТУ-м» итренер шхъяаэр, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым тизэдэгүшь-тшыгъу къыззэрэшхигъэшьгъэу, Курскэ икомандэу «Русичи» зыфиорэр «Динамо» Ставрополь зэрэтеклигъэхэм ишүагъэкэ «Динамо-МГТУ-р» ящэнэрэ чыплишь джыри Ѣыл. Ставрополь иешлаклохэр тапэ ишынхэм фэш «Арсеналыр» Адыгэ дзюодомкэ иятлонэрэу къытэхон Ѣкти очко 29-кэ тапэ итын фое.

«Динамо-МГТУ-м» мэзаем и 9-м илэшт къэух ешлэгъум зыфигъэхъазырэ, Тулэ телефонкэ тыйтеуагъ. Тиспортсменхэм зэлукъэгъум яшыпкъэу зытырагъэпсихъагъ. Финалым хэфэнхэм фэш амалэу ялэр агъафедэн ямурад.

Москва, Урал, Сыбыр якомандэхэу Суперлигэм иятлонэрэ куп хэтхэу аперэ чыпли 4-р къыдээзыхыгъэхэм «Динамо-МГТУ-р» адешэшт. Финалым хэхъащхэр мы мэфэ благаагъэм къэнэфэштых.